

ΣΟΥΚΟΤΑΪ, Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΟΥ ΣΙΑΜ*

ΤΟ ΣΟΥΚΟΤΑΪ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΓΚΡΙΖΑ, άσήμαντη, τελείως άχαρη, κοντολογίς κατά- σχημα πολίχνη, όπως άσχημες είναι όλες οι τριτοκοσμικές μεγαλουπόλεις και κω- μοπόλεις, που μέσα στην άπαραμίλλη, τις περισσότερες φορές, κακογουστιά τους, διασώζουν κάποιες νησίδες με υπέροχα, ακόμα και παραμυθένια, άπομεινάρια άλλοτινών εποχών. Βρίσκεται σε άπόσταση 466 χλμ. στα βόρεια της Μπανγκόκ, μιá άπόσταση που το λεωφορείο χρειάζεται γύρω στις 7 ώρες για να τη διανύσει. Μ' έπαρχιώτικη νωχέλεια κι άνία, άπλώνεται σε μιá πλατιά κοιλάδα που περιβάλλεται από κατάφυτους, άπαλούς λόφους. Δεν παρουσιάζει κανένα άπολύτως ενδιαφέρον εκτός από εκείνο που έτσι κι άλλιώς έμφανίζουν όλες οι «έξωτικές» πόλεις για τον δυτικό περιηγητή λόγω και μόνο των πρωτόφαντων παραστάσεων της καθημερινής ζωής που του προσφέρουν.

Ό κεντρικός Βούδας στο Βάτ Μαχατάτ έξακολουθεί να άτενίζει εδώ και αιώνες τους προσκυνητές.

Η σύγχρονη αυτή έπαρχειακή πόλη που τη δια- σχίζει ένα λασπερό, άδιάφορο ποτάμι, ο Γιόμ, θα παρέμενε άγνωστη για τους ξένους έπισκέπτες της Ταϊλάνδης αν δεν έφερε το όνομα της πρώτης πρω- τεύουσας του Σιάμ, της οποίας τα έρείπια βρίσκο- νται σε άπόσταση 12 χλμ. άπ' αυτήν και άποτελούν έναν από τους ωραιότερους και σπουδαιότερους άρχαιολογικούς χώρους στην Ταϊλάνδη. Η όλη πε- ριοχή, που είναι κατάσπαρτη από έρειπωμένους ναούς, έχει ανακηρυχθεί έθνικό άρχαιολογικό πάρκο. Τουτό σημαίνει πως είναι μιá άρτια όργα- νωμένη και θαυμάσια συντηρούμενη, πλην όμως πολύ τουριστική, περιοχή, όπου εισέρχεται κατα- βάλλοντας το αντίτιμο φθηνού εισιτηρίου. Γι' αυτό είναι προτιμότερο για τον επίδοξο έπισκέπτη της να φτάσει στη σύγχρονη πόλη άργά το άπόγευμα και να διανυκτερεύσει εκεί ήρεμα και ώραία, μακριά από τη βουή της Μπανγκόκ. Έτσι θα είναι σε θέση να έπισκεφτεί τον άρχαιολογικό χώρο νωρίς το πρωί, πριν από την έφοδο των τουριστικών λεωφο- ρείων, που αποβιβάζουν κατά δεκάδες τους γιαπωνέζους και ταϊβανέζους τουρίστες. Άλλωστε στις 10 το πρωί έχει ήδη πιάσει μιá πνιγηρή ζέστη, ακόμα και κατά τη χειμερινή εποχή.

Ό φθηνότερος και διασκεδαστικότερος, μολοντί και πιό άβολος, τρόπος για να φτά- σεις στο άρχαίο Σουκοτάι είναι να νοικιάσεις ένα τουκ-τουκ, αφού προηγουμένως πα- ζαρέψεις σθεναρά και επί μακρόν το κόμιστρο με τον οδηγό του. Το τουκ-τουκ είναι ένα είδος τρίκυκλου με τον οδηγό του στο μπροστινό μέρος κι ένα στεγασμένο κάθισμα, για τρία το πολύ άτομα, στο πίσω μέρος. Άποτελεί το συνηθέστερο λαϊκό μέσο μεταφοράς στις ταϊλανδικές πόλεις, γιατί άφενός είναι φθηνό κι άφετέρου καταφέρνει να έλίσσεται με άξιοθαύμαστο τρόπο μέσα στο άπίστευτο κυκλοφοριακό χάος που επικρατεί κυρίως στην Μπανγκόκ. Το τουκ-τουκ καλύπτει σ' ένα περίπου ήμίωρο την άπόσταση που χω- ρίζει τον άρχαιολογικό χώρο από τη σημερινή πόλη. Όμως σου επιτρέπει να παρατηρήσεις καλύτερα και εκ του σύνεγγυς τη διαδρομή, που, όσο ουδέτερη κι αν έμφανίζεται εκ πρώ- τής όψεως, σου έπιφυλάσσει πάντοτε ιδιαίτερες, και πολλές μάλιστα φορές συναρπαστι- κές, έκπληξεις. Τα πάντα, από τα δέντρα, τα άνθη και τους καρπούς ως στις φυσιολογικές και τις άσχολίες των ανθρώπων, σου είναι τελικά τόσο ξένα και άσυνήθιστα που τα μάτια

σου δὲν χορταίνουν νὰ προσλαμβάνουν πρωτοφανέρωτες παραστάσεις.

Τμήμα τοῦ συγκροτήματος Βāt Μαχατάτ.

Τὸ ἱστορικό τῆς ἴδρυσης τοῦ βασιλείου τοῦ Σουκοτάι δὲν ἐμφανίζει κάτι τὸ ἰδιαίτερα συναρπαστικό. Στὶς ἀρχές τοῦ 13ου αἰώνα, ὅποτε ἡ κυβέρνησις τῆς Ἀγκόρ, πρωτεύουσας τῆς ἀπέραντης τὰ χρόνια ἐκεῖνα Καμπότζης, βρισκόταν σὲ ἀποδιοργάνωση, σημειώθηκε ἐξέγερσις τῶν Τάι ἐναντίον τῶν Χμέρ σὲ μιὰν ἀπομακρυσμένην περιοχὴ τῆς αὐτοκρατορίας τῶν τελευταίων. Κατὰ τὸν ξεσηκωμὸ αὐτόν, ἐνώθησαν διάφορα ταίλανδικὰ πριγκιπάτα τῆς κοιλάδας τοῦ ποταμοῦ Μεκόνγκ καὶ κατόρθωσαν, χάρις τὰ ὀργανωτικὰ καὶ στρατιωτικὰ – ἢ μήπως καὶ φυλετικά; – χαρακτηριστικὰ τους, νὰ ἀνακτήσουν, ἐκδιώκοντας τοὺς Χμέρ, ὁλόκληρη τὴν περιοχὴ τοῦ Σουκοτάι. Ἔτσι ἀνακηρύχθηκε γύρω στὸ 1220 τὸ πρῶτο ἱστορικὰ ὀργανωμένο κράτος καὶ βασίλειο τοῦ Σιάμ, δηλαδὴ τῶν «μελαφῶν» ἀνθρώπων, ἀφοῦ αὐτὸ σημαίνει ἡ λέξις «Σιάμ» στὴ γλῶσσα τῶν Χμέρ, οἱ ὁποῖοι ὀνόμασαν ἔτσι τοὺς Τάι λόγῳ ἀκριβῶς τῆς πολὺ μελαχρινῆς χροιάς τῆς ἐπιδερμίδας τους. Ἔτσι ἄρχισε ἐπίσης μιὰ λαμπρὴ περίοδος, κατὰ τὴν ὁποία γεννήθηκε καὶ συγχρόνως ἄκμασε ὁ καθαρὸ ταίλανδικὸς πολιτισμὸς. Ἄλλωστε ἡ λέξις «Σουκοτάι», ποὺ πρέπει νὰ προέρχεται ἀπὸ τὰ σανσκριτικὰ ἢ τὴν πάλι (τὴ γλῶσσα τοῦ Βουδισμοῦ Θεραβάδα), σημαίνει «ἡ αὐγὴ τῆς εὐδαιμονίας». Καὶ πράγματι, οἱ Ταίλανδοὶ θεωροῦν τὴν περίοδον ἐκείνην ὡς τὸν «χρυσὸν αἰῶνα» τους.

Ἡ ἱστορία τοῦ βασιλείου αὐτοῦ στὰ χρόνια τῶν δύο πρώτων ἡγεμόνων του εἶναι ἐλάχιστα γνωστή. Ξέρουμε ἀπλῶς πῶς ὁ Βάνγκ Κάνγκ Τάο ὑπῆρξε ὁ ἰδρυτὴς μιᾶς δυναστείας ποὺ γνώρισε σημαντικὴ ἑδαφικὴ ἐξάπλωσις κατὰ τὰ τέλη τοῦ 13ου αἰώνα καὶ διήρκεσε γύρω στὰ 150 χρόνια. Ὁ τρίτος βασιλεὺς τοῦ Σουκοτάι, ὁ Ράμα Καμχένγκ, δηλαδὴ ὁ Ράμα ὁ Ἰσχυρὸς, βασιλεύσε ἀπὸ τὸ 1275 – ἢ κατ' ἄλλους τὸ 1279 – ἕως τὸ 1317. Ὑπῆρξε ὁ «ἐφευρέτης» τοῦ ταίλανδικοῦ ἀλφαβήτου. Μιὰ ἐπιγραφὴ σὲ λίθινη στήλη τοῦ 1292, πρῶτο γραπτὸ μνημεῖο τῆς ταίλανδικῆς γλώσσας, ἀφηγεῖται τὸ βίον καὶ τὴν πολιτεία του. Ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν αὐτὴ προβάλλει ἡ εἰκόνα ἑνὸς εὐποροῦ κράτους μὲ ἀνεπτυγμένον ἐμπόριον καὶ προστατευτικὸν, πεφωτισμένον μονάρχην, ποὺ φημιζόταν γιὰ τὴν δικαιοσύνην του, τὴν ὁποία ἀπένειμε πολλὰς φορὰς ὁ ἴδιος προσωπικά. Θρυλεῖται μάλιστα ὅτι ὑπῆρχε στὴν εἴσοδον τῶν ἀνακτόρων μιὰ καμπάνα, τὴν ὁποία μποροῦσε νὰ χτυπήσῃ ὅποιος ἤθελε νὰ ὑποβάλλῃ μήνυσι γιὰ κάποιαν ἀδικίαν ποὺ τοῦ εἶχε γίνῃ. Καὶ τότε ἐρχόταν ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς ν' ἀκούσῃ τὸν μνηστὴν.

Ὁ Ράμα ὁ Ἰσχυρὸς ἀνοίξε τὴν χώραν του πρὸς τὸ ἐξωτερικόν, συναψεν διπλωματικὰς σχέσεις μὲ τὴν Κίνα, τὴν ὁποία ἐπισκέφθηκε δύο φορὰς, καὶ καθιέρωσε τὸν Βουδισμό ὡς ἔθνικόν θρησκείμα. Ὑπῆρξε γιὰ τὸν Βουδισμό στὴν Ταϊλάνδην τὸ ἀντίστοιχον τοῦ βασιλεῦς Ἀσόκα γιὰ τὸν Βουδισμό στὶς Ἰνδίες καὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου γιὰ τὸν Χριστιανισμό στὴν Ῥωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία. Ἐξάλλου διαδραμάτισε οὐσιαστικὸν ρόλον στὸν καλλιτεχνικόν τομέα. Κάλεσε κινέζους ἀγγειοπλάστες τῆς δυναστείας Σούνγκ, οἱ ὁποῖοι δημιούργησαν μιὰν ἀνθηρὴν βιοτεχνίαν ποὺ συνετέλεσε στὸν πλοῦτον καὶ τὴν φήμην τοῦ βασιλείου. Ὅπως ἀναφέρει ἡ ἐπιγραφὴ, τὸ κράτος, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, εἶχε ἐπιβάλλῃ χαμηλότατην φορολογίαν καὶ μεταχειρίζο-

Πλάγια ἀποψη τμήματος τοῦ Βāt Μαχατάτ.

ταν ισότιμα όλους τους υπηκόους του, ανεξάρτητα από την εθνικότητά τους, εξασφαλίζοντας ισονομία για όλους. Το κείμενο βεβαιώνει ότι «όλοι οι υπήκοοι, οι άρχηγοί και οι ευγενείς, όλοι οι άνθρωποι σε όλα τα μέρη, όλοι οι άντρες και οι γυναίκες, όλες οι ομάδες πιστεύουν στον Βουδισμό». Παράλληλα μάς δίνει την περιγραφή ενός έκτενου βασιλείου που κάλυπτε μεγάλο μέρος της κεντρικής Ταϊλάνδης και άπλωνόταν ίσαμε τη Βιεντιάνε στο σημερινό Λάος.

Παρά τις ένδεχόμενες υπερβολές της, η έπιγραφή αυτή δέν πρέπει νά άφίσταται πολύ τής άλήθειας. Άναμφίβολα ό ήγεμόνας του Σουκοτάι ήταν υπερήφανος για τή διαφορά τής δικής του κοινωνικής οργάνωσης από εκείνη τών προκατόχων και έχθρών του, τών Χμέρ. Με τήν άναφορά στην ανθρώπινη φύση και στον ανθρωπιστικό χαρακτήρα του βασιλιά, τήν έλαφριά φορολογία και τή λαϊκή βουδιστική πίστη, η έπιγραφή έπεδίωκε νά τονίσει τήν αντίθεση με τον μονάρχη τών Χμέρ, που ήταν ένας «θεός-βασιλιάς», με τή βαριά φορολογία και τήν καταναγκαστική έργασία που επέβαλλαν οι Χμέρ, καθώς και με τον άπόμακρο κι άριστοκρατικής προέλευσης χαρακτήρα τής Ινδουιστικής λατρείας στην Καμπότζη.

Μέσα σε τέτοια ευνόικη άτμόσφαιρα άνοιγματος προς τά έξω, κοινωνικής σταθερότητας και εϋάρειας, τó Σουκοτάι άνέπτυξε ιδιάζοντα πολιτισμό, που υπήρξε όμως σε μεγάλο βαθμό μιá έπιτυχέστατη σύνθεση δανείων από άλλους πολιτισμούς – του Βουδισμού από τούς Μόν, τής γραφής από τούς Χμέρ και τής τέχνης από διάφορες πηγές. Ειδικότερα, η τέχνη του άφομοίωσε άρμονικά τις καλλιτεχνικές παραδόσεις τών παλαιών καταπιεστών, τών Χμέρ, τις κινεζικές τεχνικές, τήν έπίδραση τής βιρμανικής τέχνης, και όλα αυτά με μιá έπιπλέον δόση κευλανέζικης έπιροής. Όστόσο οι Τάι μετασχημάτισαν τόσο δημιουργικά πολλά από τά παραπάνω πολιτιστικά δάνεια ώστε μπόρεσαν νά δώσουν πρωτότυπα έργα, όπως τά έξαιρετικά όρειχάλκινα γλυπτά που άπεικονίζουν τον Βούδα. Άλλά και τά κεραμικά άγγεία τους ήταν ύψηλης ποιότητας και περιζήτητα στις άγορές.

Πρωτεύουσα του βασιλείου αυτού υπήρξε η όμώνυμη πόλη από τήν όποία και θά πρέπει νά δανείστηκε τήν όνομασία του. Η έπιλογή τής περιοχής για τήν οικόδομη τής πρωτεύουσας υπήρξε ιδιαίτερα έπιτυχής. Η γη ήταν εϋφορη, τó νερό άφθονο και υπήρχαν λατομεία και δάση που παρείχαν τά άπαραίτητα οικόδομικά ύλικά για τήν άνέγερση τών δημόσιων κτιρίων και κυρίως τών ναών. Έπιπλέον βρισκόταν άρκετά άπομακρυσμένη από τά γειτονικά έχθρικά έθνη. Υπό τή συνετή ήγεμονία του Ράμα του Ίσχυρου, η πόλη, όπως άλλωστε και όλόκληρο τó βασίλειο, γνώρισε περίοδο οικονομικής εϋημερίας και καλλιτεχνικής άνθησης. Γρήγορα πλουτίστηκε με περικαλλείς ναούς και διακοσμήθηκε με θαυμάσια γλυπτική, που ισάξιά της δέν ξαναδημιούργησε ποτέ πια η Ταϊλάνδη. Ήταν περιτειχισμένη κι έκτεινόταν μέσα σ' ένα τετράπλευρο μήκους 1,8 χλμ. και πλάτους 1,5 χλμ., τά δέ κυριότερα θρησκευτικής χρήσης συγκροτήματα κτιρίων περιβάλλονταν από τάφρους. Όστόσο και τά έκτός τών τειχών λατρευτικής χρήσης οικόδομήματα καταλάμβαναν μεγάλη έκταση τής γύρω περιοχής.

Ό Ράμα ό Ίσχυρός πέρασε στην ιστορία τής Ταϊλάνδης ως ό ήγεμόνας εκείνος που συνδύασε τά χαρίσματα του άξιου κυβερνήτη, του ίκανού πολεμιστή αλλά και του προστάτη τής βουδιστικής λατρείας και τών τεχνών. Όμως οι διάδοχοί του δέν στάθηκαν ισάξιοί του και παραμέλησαν τή διακυβέρνηση του βασιλείου τους, άσχολούμενοι με τήν ίκανοποίηση τών προσωπικών τους κλίσεων. Τοϋτο είχε τή μοιραία συνέπεια ν' άποδυναμωθεί γρήγορα τó κράτος. Τελικά, τó 1378, τó βασίλειο του Σουκοτάι ύποτάχθηκε σε ένα νέο βασίλειο τών Τάι που είχε δημιουργηθεί νοτιότερα: τó βασίλειο τής Άγιούταγας.

Μέσα σ' έναμιση μονάχα αιώνα τó Σουκοτάι άνθισε και μαράθηκε όπως τά ώραιότερα και τόσο έφήμερα εκείνα άνθη τών κακτοειδών. Ξέπεσε με τή χάρη, τήν άξιοπρέπεια και τή ραθυμία γηραιάς άριστοκρατίσσης. Άπό τήν πάλαι ποτέ λαμπρή εκείνη πρωτεύουσα δέν άπέμειναν παρά διάσπαρτα σε τεράστια έκταση έρείπια ναών, άριστουργηματικών άκόμα και μες στην κατάρρευσή τους, νά μαρτυρούν περασμένα μεγαλεία και δόξες σε μιάν ύπέροχη τοποθεσία, που σου έπιτρέπει νά όνειροπολήσεις, ιδίως όταν έχεις τήν προνοητικότητα νά φτάσεις πρώτος, ήδη από τις 7 τó πρωί, στον άρχαιολογικό χώρο.

Όταν ξερχεσαι από τὸ σημερινὸ σκονισμένο, ἄχαρο Σουκοτάι, δὲν φαντάζεσαι τὸ θαῦμα ποὺ σὲ ἀναμένει στὸ ἀρχαῖο, ὅσο κι ἂν ἔχεις προετοιμαστῆ γι' αὐτὸ ἀπὸ τοὺς τουριστικούς ὁδηγούς. Ἡ διαφορὰ μεταξύ τῶν δύο εἶναι τόσο ἀπίστευτη ποὺ κάνει τὴν ἔκπληξή σου ἀκόμα πιὸ εὐχάριστη, ἰδίως πάνω στὴν ὥρα ποὺ ἄρχιζες νὰ μετανιώνεις γιὰ τὴ «φαινή ἰδέα σου» νὰ ἐπισκεφθῆς τὴν ἐνδοχώρα τῆς Ταϊλάνδης ἀντὶ νὰ προτιμήσεις κάποια ἀπὸ τὰ δημοφιλῆ «ἔξωτικά» νησιά της.

Ὁ κυρίως ἀρχαιολογικὸς χῶρος εἶναι περιφραγμένος καὶ οἱ ἀποστάσεις ποὺ χωρίζουν τὸ καθένα συγκρότημα θρησκευτικῶν κτισμάτων, τὰ βὰτ ὅπως αὐτὰ ὀνομάζονται στὰ ταϊλανδικά, εἶναι ἀρκετὰ μεγάλες. Ἔτσι, κι ἐδῶ, ἡ καλύτερη λύση εἶναι πάλι τὸ τουκ-τούκ, ποὺ, ὕστερα ἀπὸ σκληρὲς διαπραγματεύσεις γιὰ τὸν καθορισμὸ τοῦ τελικοῦ κόμιστρου, θὰ ἀναλάβει νὰ σὲ μεταφέρει σὲ ὅλα τὰ ἀξιοθέατα, συμπεριλαμβανομένων καὶ ἐκείνων ποὺ βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὸ χῶρο ποὺ ὀρίζαν παλαιότερα τὰ ἀνύπαρκτα πιὰ τεῖχη, καὶ νὰ σὲ ἐπαναφέρει στὸ ξενοδοχεῖο σου.

Τμήμα τοῦ συγκροτήματος
Buat Sri Sabai.

γι' αὐτὸ εἶναι τελείως ἐπηρεασμένο ἀπὸ τὸν καμποτζιανὸ ρυθμὸ, ποὺ διαφέρει ἐντελῶς ἀπὸ τὸν ταϊλανδικό. Ἐδῶ ἔχουμε ἓνα χαρακτηριστικὸ δείγμα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ποὺ κυριαρχεῖ στὴν Ἀγκκόρ.

Ὁλόκληρη ἡ περιοχή γύρω ἀπὸ τοὺς ναοὺς εἶναι εἰδυλλιακή. Παντοῦ καλοκουρεμένες πελοῦζες, βουκαμβίλιες καὶ πανύψηλα, ἀνθισμένα δέντρα ποὺ καθρεφτίζονται σὲ τεχνητὲς λίμνες καὶ δεξαμενὲς γεμάτες λευκὰ νούφαρα καὶ ἰώδεις λωτούς. Στὸ κέντρο ἀκριβῶς τοῦ πάρκου, μιὰ μεγάλη τεχνητὴ λίμνη περιβάλλει ἓνα νησάκι, πάνω στὸ ὁποῖο ὑψώνεται τὸ ὠραιότερο τσεντι τοῦ ἀρχαιολογικοῦ πάρκου.

Ὁ Βούδας στὴ γνωστὴ ὄρθια στάση του
στὸ Buat Tra Panh Nakhon.

Τὸ ἐντυπωσιακότερο λατρευτικὸ συγκρότημα ὅλης τῆς περιοχῆς καὶ τὸ πρῶτο ποὺ συναντᾶς μετὰ τὸ φυλάκιο τῆς εἰσόδου, ὅπου καὶ τὸ ἐκδοτήριο τῶν εἰσιτηρίων, εἶναι τὸ Βὰτ-Μαχατάτ. Ἐδῶ ὑπῆρχε ὁ κυρίως ναὸς τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας. Ἡ τάφος ποὺ τὸ περιβάλλει ἔχει μῆκος 1 χλμ. Ἐπιβλητικὲς εἶναι οἱ κιονοστοιχίες μὲ τοὺς ἀκρωτηριασμένους κίονες ποὺ μοῦ θύμισαν παραδόξως τοὺς κίονες τοῦ δελφικοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνα. Τὸ κεντρικὸ τσεντι τοῦ συγκροτήματος φέρει στὴ βάση του διακοσμητικὴ ζωφόρο μὲ παραστάσεις μοναχῶν. Τὸ τσεντι εἶναι ἓνα κωνοειδὲς οἰκοδόμημα μὲ ἀπόληξη σὲ μορφὴ περίτεχνου καὶ λεπτοεργημένου βέλους, ποὺ περικλείει ἄγια λείψανα καὶ ἀντιστοιχεῖ στὴν ἰνδικὴ στούπα. Συνοδεύει ἀπαραιτήτως κάθε ταϊλανδικὸ ναὸ καὶ ὀρθώνεται συνήθως στὸ πίσω μέρος του. Ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς τοῦ κεντρικοῦ τσεντι μεγάλοι Βοῦδες φαίνονται ν' ἀσφυκτιοῦν μέσα στὸ τούβλινο περιβλήμα τους.

Πολύ μακρύτερα, τὸ Βὰτ Σρι Σαβάι, μὲ τὰ τρία κολητὰ μεταξύ τους πυργοειδῆ κτίριά του, ἰδρύθηκε τὴν ἐποχὴ τῆς κατάληψης τῆς περιοχῆς ἀπὸ τοὺς Χμῆρ καὶ

Πίσω ἀπ' αὐτὴ τὴ λίμνη, τὸ Βὰτ Τρα-πάνγκ Νγκοῦν μὲ τὴ στρογγυλεμένη του μορφὴ θυμίζει κεῦλανέζικη στούπα. Ἐνας μεγάλος καθιστὸς Βούδας, μὲ παράξενα δυσανάλογη μύτη, ἀτενίζει ἀπαθῆς τὸν ὄριζοντα. Ἐνας ἄλλος ἀνάγλυφος Βούδας, στὴ γνωστὴ ὄρθια στάση του ποὺ τὸν παριστάνει νὰ βαδίζει, ἔλκει τὴν προσοχὴ μὲ τὴν ἀπαράμιλλη, κάπως θηλυπρεπῆ, χάρη του.

Ἀκόμα πιὸ πέρα τὸ Βὰτ Σοραζάκ στήριζεται θαρρεῖς πάνω στὶς ράχες πέτρινων ἑλεφάντων, ποὺ διατηροῦνται θαυμάσια παρ' ὅλους τοὺς αἰῶνες ποὺ ἔχουν περάσει ἀπὸ τότε.

Ἐντύπωση προκαλεῖ τὸ γεγονός ὅτι σὲ ὁλόκληρο τὸ Σουκοτάι δὲν σώζεται, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ναοὺς, κανένα οἰκοδόμημα ἄλλης χρήσης, οὔτε φαίνεται ἵχνος τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων, τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ ἦταν τουλάχιστον ἀντάξια τῆς ἰσχύος καὶ τῆς καλλιτεχνικῆς ἀκτινοβολίας τοῦ βασιλείου.

Ἐξω ἀπὸ τῆ γραμμὴ τῶν ὑποτιθέμενων τειχῶν τῆς πόλης προβάλλουν διάσπαρτοι ναοὶ μέσα ἀπὸ τὴν πλούσια βλάστηση. Ἀπ' αὐτοὺς ὁ σημαντικότερος εἶναι τὸ Βὰτ Σρι Τσούμ, ποὺ βρίσκεται στὰ βορειοδυτικὰ τῆς πόλης. Εἶναι ἓνα ἄχαρο, αὐστηρό, ὀρθογώνιο κτίσμα, ποὺ θυμίζει ἐκπληκτικὰ ἀρχαῖο αἰγυπτιακὸ ναὸ τοῦ Λοῦξορ. Περιβάλλει ἓναν καθιστὸ Βούδα ὕψους 15 μέτρων. Μία κλίμακα στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἐνὸς ἀπὸ τοὺς εὐρύχωρους τοίχους ἐπέτρεπε ἄλλοτε νὰ φτάσει κανεὶς στὴν κεφαλὴ τοῦ ἀγάλματος. Μήπως ἡ ἄνοδος αὐτὴ συμβόλιζε τὴν ὕψωση στὴ βουδικὴ κατάσταση τῆς φώτισης;

Τὴ μέρα ποὺ ἐπισκέφθηκα τὴν περιοχὴ ἢ πρόσβαση στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ ἦταν ἀπαγορευμένη λόγῳ ἀναστηλωτικῶν ἐργασιῶν. Ὅμως μιὰ ντόπια οἰκογένεια παρακάλεσε τὸν φύλακα νὰ τῆς ἐπιτρέψει νὰ προσκυνήσει τὸν Βούδα. Ἔτσι, μαζί μ' αὐτὴν, εἶχα τὴν εὐκαιρίαν νὰ βρεθῶ κι ἐγὼ στὴ βάση τοῦ πελώριου ἀγάλματος, ποὺ μᾶς ἔκανε νὰ αἰσθανόμαστε μηδαμινοί. Μετὰ τὴν καθιερωμένη προσφορὰ λουλουδιῶν καὶ φαγητῶν ἀπὸ τοὺς Ταϊλανδοὺς, συναντηθήκαμε ὅλοι ἐσωτερικὰ σὲ δυναμισμένη κοινὴ προσευχὴ γιὰ τὴν ἀπάλυνση τῶν δεινῶν τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν ὥρα ποὺ ὁ πορφυρὸς ἡλιακὸς δίσκος ἔπεφτε γοργὰ στὸν ὀρίζοντα καὶ σμήνη κουνουπιῶν ἀρχίζαν τὴν ἐπέλασή τους, λίγο προτοῦ τὸ σκοτάδι νὰ τυλίξει βιαστικὰ τὰ μνημεῖα μὲ τὸν σκοτεινὸ μανδῦά του.

*Τὸ Βὰτ Σοραζᾶκ στηρίζεται θαρρεῖς πάνω
στὶς ράχες πέτρινων ἐλεφάντων.*

* Τὸ κείμενο αὐτὸ πρωτοδημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ *ΕΜΕΙΣ καὶ ἡ Τράπεζα*, τχ 13, Μάιος 1999, σσ. 50-53. Ἐπαναδημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ *Νέα Πορεία*, τχ 566-568/238, Ἀπρ.-Ἰούν. 2002, σσ. 115-121.

Ἡ ἐπίσκεψη στὸ ἀρχαῖο Σουκοτάι πραγματοποιήθηκε τὴν 31η Ἰανουαρίου 1998.